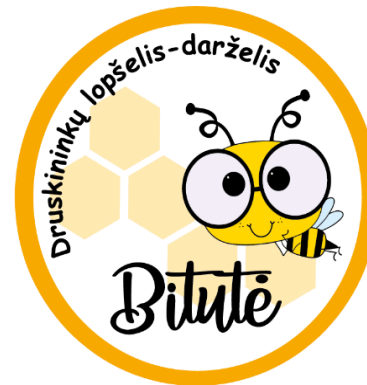

PATVIRTINTA

Druskininkų lopšelio – darželio „Bitutė“

Direktoriaus 2021 m liepos 30 d.

Įsakymu Nr. V-52

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

Druskininkų lopšelyje – darželyje „Bitutė“ veikia 15 ikimokyklinio ugdymo grupių. Su ikimokyklinio ugdymo mokytojais vaikus ugdo meninio ugdymo (muzikos) mokytojas, judesio korekcijos specialistas, socialinis pedagogas, specialusis pedagogas ir logopedas.

Įgyvendinamos socialinio - emocinio ugdymo programos „Zipio draugai“, „Kimochois“, į ugdymo procesą integruota -Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa. Pedagogai vesdami savo veiklas gali naudoti visas metodikas kurios jiems yra priimtinos ir patrauklios vaikui.

Bendrosios nuostatos

1. Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau - Programa) nustato ikimokyklinio ugdymo tikslą, uždavinius, Programos įgyvendinimo prielaidas ir būdus, ugdytinus pasiekimus - kompetencijas, kompetencijų turinio dėmenis ir vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo gaires.

2. Programos paskirtis:

2.1. užtikrinti darnų vaiko fizinių ir psichinių galių skleidimąsi, kiekvieno vaiko priešmokyklinę brandą, ikimokyklinio ugdymo pedagogams bendradarbiaujant su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais (logopedais, socialiniais pedagogais, specialiaisiais pedagogais, psichologais ir kt.);

2.2. nustatyti ikimokyklinio ugdymo sąlygas, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogas, mokyklos ar kito švietimo teikėjo vadovas, užtikrintų kokybišką Programos vykdymą.

Ikimokyklinio ugdymo programos tikslas ir uždaviniai

Tikslas: atsižvelgiant į kiekvieno vaiko patirtį, galias, ugdymosi poreikius, vadovaujantis humanistinėmis ir demokratinėmis vertybėmis, užtikrinti optimalią vaiko raidą, padėti pasirengti ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

Uždaviniai:

1. Įgyvendinti ugdymo turinį, atitinkanti 1-5 metų vaikų raidos bendruosius ir individualius ypatumus, padedantį kiekvienam vaikui darniai augti ir ugdytis visas programoje įvardytas kompetencijas.
2. Organizuoti ugdymą derinant organizuotą, kryptingą ugdomąją ikimokyklinio ugdymo mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą.
3. Pripažinti kasdienį vaiko gyvenimą grupėje (atvykimas, išvykimas, maitinimasis, miegas, tvarkymasis ir t.t.) kaip neatsiejamą ugdymo turinio dalį.
4. Taikyti į vaiką orientuoto ugdymo, ikimokyklinio ugdymo mokytojo, pagalbos specialistų ir vaiko sąveika grįstus metodus.
5. Sukurti vaiko ugdymui ir ugdymuisi tinkamą psichologinę ir fizinę aplinką.
6. Taikyti pasiekimų ir pažangos vertinimo būdus ir formas, kurie padėtų vaikui sėkmingai ugdytis ir tobulėti.

7. Užtikrinti pozityvų, pasitikėjimu ir pagarba grįstą, tikslingą vaikų, ikimokyklinio ugdymo pedagogo, tėvų (globėjų), kiekvieno ir visų mokyklos ar kito švietimo teikėjo darbuotojų, kitų programą įgyvendinančių asmenų bendradarbiavimą.

Programos įgyvendinimo prielaidos

(principai, metodai, mokytojo ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimas, aplinka ir procesas)

Programa įgyvendinama, vadovaujantis šiais ugdymo principais:

1.1 *Socialinio kultūrinio kryptingumo.* Ugdymas grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, orientuotas į vaiko gyvenimui reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimą, tolerancijos ugdymą.

1.2 *Individualizavimo.* Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko patirtį, socialinę kultūrinę aplinką, jo ugdymosi poreikius ir galimybes, interesus, pažinimo stilių, lytį, temperamentą, prirėkus – specialiuosius ugdymosi poreikius.

1.3 *Integralumo.* Siekiama vientiso fizinės, emocinės, socialinės ir pažinimo sričių plėtojimo, vadovaujantis visuminiu požiūriu į vaiką; remiamasi integraliu kompetencijų ugdymu.

1.4 *Kontekstualumo.* Ugdymo turinys glaudžiai siejamas su artimiausia vaiko aplinka, socialiniais kultūriniais jos pokyčiais; siekiama, kad vaiko ugdymo patirtys jam būtų prasmingos, aktualios ir įdomios.

1.5 *Sąveikos.* Ugdymas grindžiamas visų šio proceso dalyvių – vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ugdymo programą, sąveika (keičiantis informacija ir nuomonėmis, išvalgomis, dalijantis patirtimi, keliant klausimus ir kartu ieškant atsakymų).

Brandinant vaiko asmenybę ir rengiant jį mokytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą, taikomi šie metodai:

2.1 mokymo ir mokymosi veikiant, patirtinio mokymo ir mokymosi metodai: projektai, jų pristatymas ir aptarimas, diskusijos, tyrinėjimai (naudojant visus jutimus – regėjimą, lytėjimą, uoslę ir t. t.), eksperimentavimas, kūrybinės užduotys, pažintinės išvykos (ir pasirengimas joms), ekskursijos;

2.2 spontaniškas arba mokytojo inicijuotas ar organizuotas vaiko žaidimas, ikimokykliniame ugdyme papildomas kitomis ugdymo ir ugdymosi strategijomis;

2.3 spontaniškos ir organizuotos vaiko veiklos derinimas (jaunesniojo amžiaus vaikams daugiau laiko skiriant savaiminei, o vyresniojo amžiaus vaikams – labiau organizuotai veiklai);

2.4 ugdymo ir ugdymosi veikla vaikams turėtų būti įdomi, aktuali ir prasminga, palaikanti ir stiprinanti jų mokymosi motyvaciją, padedanti įvaldyti įvairias mokymo ir mokymosi strategijas.

Mokytojo ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, aktyvia partneryste ir atsakomybe, pagarba vienas kito poreikiams ir interesams:

3.1 mokytojas susipažįsta su vaiko ugdymo tradicijomis šeimoje, jo kultūrine ir socialine aplinka, vertina tėvų (globėjų), kitų vaiko artimųjų vaidmenį ugdant vaiką, aptaria lūkesčius;

3.2 tėvai (globėjai) informuojami apie vaiko ugdymo ir ugdymosi ypatumus ir sąlygas, apie tai, kokie pasiekimai užtikrintų sėkmingą ugdymą(si) pagal ikimokyklinio ugdymo programą;

3.3 siekiama užtikrinti, kad tėvai (globėjai) aktyviai dalyvautų ugdymo procese, priimdami su vaiko ugdymu ir ugdymusi susijusius sprendimus, ir šitaip dalytųsi atsakomybe už vaiko ugdymo kokybę;

3.4 sąveika su tėvais (globėjais) grindžiama nuolatinio individualių vaiko ugdymosi poreikių ir galimybių aptarimu, tinkamų ugdymosi pasiekimų bei pažangos vertinimo metodų parinkimu, dalijimusi informacija ir patirtimi apie vaiko ugdymą ir ugdymąsi, daromą pažangą;

3.5 santykiai su tėvais (globėjais) grindžiami pagarba ir tolerancija kitoms kalboms, kultūroms ir religijoms. Mokytojas konsultuoja tėvus (globėjus), teikia informacinę pagalbą, pasirenka bendradarbiavimo formas ir būdus, kaip įtraukti visus (dvikalbius, daugiakalbius, migrantus, socialinės atskirties ir kt.) vaikų tėvus (globėjus) į ugdymo ir pagalbos vaikui procesą;

3.6 prireikus mokytojas rekomenduoja vaiko tėvams (globėjams) konsultuotis su švietimo pagalbos specialistais (logopedu, specialiuoju pedagogu, psichologu, socialiniu pedagogu ir kt.), kreiptis į įstaigos Vaiko gerovės komisiją ar pedagoginę psichologinę tarnybą dėl vaiko ugdymosi poreikių pedagoginiu, psichologiniu, medicininu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir jo tolesnio ugdymosi rekomendacijų.

Ugdymo ir ugdymosi aplinka padeda siekti ikimokyklinio ugdymo tikslo:

4.1 pripažįstamas ir gerbiamas kiekvienas vaikas, nepaisant jo ugdymosi galių, lyties, rasės, tautybės, šeimos socialinio statuso ir kt.;

4.2 kuriami šilti, bendradarbiavimu grįsti vaikų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, tėvų (globėjų), kitų vaiko artimųjų santykiai, užtikrinantys emociškai palankią aplinką, puoselėjami ir kuriami gyvenimo grupėje ritualai, tradicijos;

4.3 sudaromos galimybės vaikui veikti savarankiškai, pačiam rinktis reikiamas priemones, veiklą, žaidimų draugus;

4.4 sudaromos sąlygos skleisti kiekvieno vaiko kritiniam ir kūrybiniam mąstymui, kūrybiškumui, patirti kūrybos ir atradimo džiugumą ir sėkmę; vaikai skatinami spręsti problemas, reikšti savo nuomonę ir ją pagrįsti, dalytis savo išvalgomis su bendraamžiais ir suaugusiais;

4.5 ugdymo ir ugdymosi aplinkoje yra pakankamai įvairių ugdymųjų priemonių (prireikus – specialiųjų mokymo priemonių ir (ar) techninės pagalbos priemonių), skatinančių aktyvią vaiko veiklą, jo smalsumą, kūrybiškumą, vaizduotę;

4.6 baldai, įranga ir ugdymo priemonės, aplinka (grupės erdvė, kitos patalpos, žaidimų, sporto aikštelės) yra patraukli, estetiška, patogi, saugi;

4.7 aplinkoje yra įrangos ir ugdymo priemonių, pritaikytų ir berniukams, ir mergaitėms.

Siekiant ikimokyklinio ugdymo tikslo, itin svarbu tinkamai organizuoti ugdymo procesą (darnią planavimo, organizavimo ir vaiko pasiekimų vertinimo visumą, kuri pedagoginės sąveikos dalyvių nuolat reflektuojama ir tobulinama):

5.1 ugdymo procesas grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, visų ugdymo proceso dalyvių sąveika, vaiko individualybės paisymu, jo įgyjamų patirčių aktualumu ir prasmingumu bei ugdymo ir ugdymosi integralumu;

5.2 ugdymo procesas atliepia įvairius ikimokyklinio ugdymo organizavimo modelius;

5.3 ugdymo procesas planuojamas kryptingai ir lanksčiai:

5.3.1 orientuojantis į šios programos tikslą, parenkant tinkamiausius ugdymo metodus, priemones, numatant ugdymo proceso vyksmą, vaiko pažangos vertinimo būdus, nusistatant bendradarbiavimo su šeima formas;

5.3.2 atsižvelgiant į realią grupės situaciją ir turimus išteklius, tėvų (globėjų) lūkesčius, mokytojo profesionalumą;

5.3.3 numatant ilgalaikius ir trumpalaikius visų vaikų ir kiekvieno vaiko ugdymosi pasiekimus;

5.3.4 ugdymo procese taikomi vaikui patrauklūs metodai, kurie stiprina jo mokymosi motyvaciją, skatina smalsumą, plėtoja mąstymo, kūrybiškumo gebėjimus, ugdo vaiko charakterį ir atitinka vaiko raidos ypatumus;

5.3.5 ugdymo procese taikomi vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo principai ir būdai, kurie atliepia šios programos siekius.

Užtikrinamos lygios galimybės ugdytis vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių:

6.1 vaikų ugdymo turinys formuojamas, vadovaujantis programa (ją pritaikant) ir atsižvelgiant į kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas ir tėvų (globėjų) lūkesčius;

6.2 vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas grindžiamas vaiko gebėjimų, poreikių ir interesų pažinimu, parenkant ir taikant individualius ugdymo metodus, formas, specialiąsias mokymo ir (ar) techninės pagalbos priemones, sukuriant tinkamą ugdymo ir ugdymosi aplinką, siekiant programoje iškelto ugdymo tikslo;

6.3 vaikui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, sudaromos sąlygos ugdytis pagal jo gebėjimus ir galias; mokytojas kartu su švietimo pagalbos specialistais, vaiko tėvais (globėjais), kitais artimaisiais teikia reikiamą pagalbą, stiprindami vaiko motyvaciją mokytis, tobulėti, plėtoti kompetencijas, sumažinti, įveikti arba kompensuoti ugdymo procese kylančius sunkumus. Jei, nepaisant sutelktų ir kryptingų vaiko ir mokytojų pastangų, pažanga nepakankama, mokytojas, kartu su švietimo pagalbos specialistu (specialistais), tėvais (globėjais), atsižvelgdamas į įstaigos Vaiko gerovės komisijos ir pedagoginės psichologinės tarnybos specialistų rekomendacijas, pritaiko ugdymo programą. Joje keliami tikslai ir formuluojami uždaviniai, atsižvelgiant į vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius ir jų lygį, vaiko interesus ir galimybes, tėvų (globėjų) lūkesčius, specialistų rekomendacijas, kurias mokytojas drauge su švietimo pagalbos specialistais įgyvendina.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

NUOSTATOS	GEBĖJIMAI	UGDYMO GAIRĖS
Ugdymo sritis: kasdieninio gyvenimo įgūdžiai		
Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	Vaikai naudojami stalo įrankiais, higienos priemonėmis, palaiko kūno svoros ir aplinkos tvarkos įgūdžius. Vaikai analizuoja, diskutuoja, dalijasi mintimis, patirtimi apie tai, kas, jų nuomone, daro žmogų stiprų ir sveiką, ką jie daro kasdien, kad būtų stiprūs ir sveiki. Aptaria įvairius pavyzdžius iš artimiausios aplinkos, TV, filmų, knygų ir t. t.
Ugdymo sritis: fizinis aktyvumas		
Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa šokinėja koordinuotai, išlaikydama pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.	Sudaromos sąlygos tenkinti prigimtinių vaiko poreikių judėti, patirti judėjimo džiaugsmą: palaikomas natūralus, spontaniškas judėjimas įvairioje aplinkoje ir įvairiose situacijose (patalpoje ir lauke, įvairiomis oro sąlygomis ir t. t.). Vaikai žaidžia jiems patinkančius judriuosius komandinius žaidimus: bėgioja, laipioja, šokinėja, ropoja, ridenasi, šliaužia, kybo, prisitraukinėja, sukasi, verčiasi, siūbuoja, supasi, čiuožia, slysta, spyruokliuoja, linguoja, stumia, traukia, meta, ridena, muša, spiria, atmuša ir t.t. Vaikai kuria naujus judesius ir jų junginius, judesiais, garsais, mimika imituoja ir mėgdžioja gyvūnų judesius, jų elgseną, improvizuoja. Vaikai lavina kūno koordinaciją, atlikdami pusiausvyros pratimus.

		Išnaudojant turimą aplinką, erdvę, priemones, organizuojamas tikslingas vaikų fizinių ypatybių – greitumo, vikrumo, lankstumo, koordinacijos, jėgos, ištvėmės – lavinimas; tikslingai sukuriama fizinė aktyvumą stimuliuojanti aplinka ir situacijos, kuriose vaikai norėtų išbandyti ir tyrinėti judesius ir veiksmus, kurti ir žaisti įvairius žaidimus.
--	--	--

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

NUOSTATOS	GEBĖJIMAI	UGDYMO GAIRĖS
Ugdymo sritis: savivoka ir savigarba		
Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	Supranta savo augimą, pasako, kaip atrodo, kuo domisi, ką veikia. Domisi savo šeimos ir giminės tradicijomis, papročiais, laukia, noriai dalyvauja ir prisiima įvairius vaidmenis Užgavėnių, Velykų, Sekminių ir kt. šventėse. Sukuriamos sąlygos vaikams stebėti, atpažinti ir įvardinti savo stiprybes ir gebėjimus: piešiant savo portretą, klausant ir interpretuojant skaitomų tekstų veikėjų poelgius, vaidinant, žaidžiant, bendraujant, tvarkantis ir pan. Mokosi saugoti savo privatumą, siekia kitų palankumo, yra tolerantiškas kitokiam (kalbančiam kita kalba, kitokios išvaizdos vaikui ir kt.).
Ugdymo sritis: santykiai su suaugusiais		
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.	Vaikai keičia netinkamus bendravimo su suaugusiais būdus, siekia geranoriškai bendrauti. Kartu su vaikais iš paveikslėlių sudaroma dienvakė, tariamasi dėl jos pakeitimų. Kartu kuriami elgesio grupėje susitarimai. Sudaroma galimybė vaikams išsakyti savo nuomonę visais aktualiais gyvenimo grupėje klausimais, diskutuoti. Padedama vaikams išmokti būdų, kaip pasakyti savo

		nuomonę, neįžeidžiant kitų (tėvų, senelių, draugų). Aiškinasi bendravimo su nepažįstamais žmonėmis taisykles ir galimus pavojus. Išklausoma vaikų pasakojimai, patirtys ir atsitikimai su suaugusiais ir aptariama, kaip kitą kartą panašiose situacijose jie galėtų elgtis.
Ugdymo sritis: santykiai su bendraamžiais		
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	Supranta kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmy pasekmes sau ir kitiems.	Samprotauja apie tai kas yra gerai, kas blogai, apie save, savo pomėgius, veiklą: „Kas? Kada? Ką? Kur? Kaip? Su kuo?“ („Kur buvai? Su kuo buvai? Ką mėgsti veikti?“). Pasiūlo idėjų savęs, šeimos, kitų žmonių, jų grupių tyrinėjimams. Pristato savo ir tėvų pomėgius vakaronėse, parodose, projektuose ir kt. Leidžiama vaikui vis daugiau rinktis pačiam, nepažeidžiant savo ir kitų saugumo bei nustatytų elgesio susitarimų. Pasiūloma idėjų veiklai, skatinančiai tyrinėti kitų palankumo ir nepalankumo vaikui ženklus, aiškinamasi palankumo ir nepalankumo priežastis.
Ugdymo sritis: emocijų suvokimas ir raiška		
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda)	Pasiūloma žaidimų, kuriuose vaikas būtų skatinamas išreikšti savo jausmus: emocijas reikšti dainuojant, piešiant, šokant, vaidinant, komentuoti jausmų paveikslėlius, siųsti Šv. Valentino dienos atvirukus draugams ir kt. Kalbama apie tai, kada buvo linksmas, kada – liūdnas ar piktas. Paskatinama samprotauti, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino, kodėl?
Ugdymo sritis: savireguliacija ir savikontrolė		
Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsijaudinęs geba nusiraminti.	Vaikai paskatinami, pagiriami, padėtinami už susitarimų ir tvarkos laikymąsi, pagalbą mokytojui. Skaitomi kūriniai ir kalbama apie tinkamas išėjis konfliktinėse situacijose. Padedama įvardyti sudėtingus jausmus: nusivylimą, nerimą, pavydą.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

NUOSTATOS	GEBĖJIMAI	UGDYMO GAIRĖS
Ugdymo sritis: rašytinė kalba		
Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.	<p>Praturtinta grupės aplinka rašytiniais ženklais, naujomis knygelėmis, skirtingo turinio spaudiniais, skatinančiais vaikus domėtis rašytine kalba, įvairiomis priemonėmis veiklai su garsais (gamtos garsų įrašų, dainelių).</p> <p>Vaikai skatinami pasirašyti savo piešinius, darbelius pirmąją vardo raidę, visu vardu ir atpažinti aplinkoje esančius simbolius, sudarant sąlygas aktyviai jais naudotis. Organizuojama vaiko vardo raidžių diena. Skaitant knygeles, atkreipiamas dėmesys į atskiras raides, žodžius, teksto dėstymą įvairaus žanro knygose.</p> <p>Vaikai skatinami rašinėti, kopijuoti raides, žodžius, simbolius. Sudaromos sąlygos vaikui domėtis kompiuterinėmis technologijomis, perrašyti ar savarankiškai užrašyti kompiuteriu.</p> <p>Kartu su vaiku kasdien skaitomos knygos. Kalbama apie perskaitytą tekstą, kuris susiejamas su vaiko patirtimi.</p>
Ugdymo sritis: sakytinė kalba		

<p>Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p>	<p>Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<p>Vaikams sudaromos galimybės nuolat klausytis įvairios stiliškos tekstų (pasakos, sakmės, padavimai, grožinė literatūra, pažintiniai tekstai, eilėraščiai, muzikos įrašai, periodinė vaikų spauda).</p> <p>Vaikai skatinami aptarti pasakojimo turinį, matytus filmus, spektaklius, pakomentuoti piešinį, savijautą.</p> <p>Sudaroma kuo daugiau ir įvairesnių bendravimo situacijų, kurios inicijuotų turiningus vaikų pokalbius apie jiems įdomius dalykus, poelgius, reiškinius, nutikimus, vartojant jiems mažiau girdimus žodžius.</p> <p>Vaikai skatinami ir drąsinami klausinėti kitų vaikų, suaugusiųjų, aktyviai dalyvauti dialoge, pokalbyje, siekiant suprasti kalbėtojo ketinimus, mintį, nuomonę ir kt.</p> <p>Vaikai klausosi raiškiai, taisyklingai pedagogo garsiai skaitomų tekstų. Garsiai skaityti vaikams reikia nuolat, visomis tinkamomis progomis.</p> <p>Vaikai skatinami pastebėti ir įvardyti kylančias problemas, išsakyti savo nuomonę, kalbėtis apie įvairius nutikimus, prisimenant kuo daugiau įvykių aplinkybių, pateikiant vaikui įvairių klausimų, padedančių įvairinti kalbėjimą.</p> <p>Išmėgina kalbinės raiškos priemones, kuriant dialogus, inscenizuojant, vaidinant. Žaidžiama perkeltinėmis žodžių ir posakių (pvz., „apsukti galvą“, „iš kailio nertis“, „nosį nukabinti“ ir kt) prasmėmis.</p>
<p>Ugdymo sritis: problemų sprendimas</p>		
<p>Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</p>	<p>Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir</p>	<p>Vaikams siūlomos sudėtingos veiklos, drąsinama jų imtis, drąsiai bandyti, eksperimentuoti, tartis su kitais.</p>

	<p>kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamas, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>Skaitomi kūriniai apie įvairius žmonių ketinimus, poelgius ir jų pasekmes.</p> <p>Nepasisekus vaikas samprotauja, ką galima daryti toliau, kitaip arba prašo suaugusiojo pagalbos.</p>
--	---	---

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

NUOSTATOS	GEBĖJIMAI	UGDYMO GAIRĖS
Ugdymo sritis: skaičiavimas ir matavimas		
<p>Nusiteikęs pasaulį pažinti skaičiuodamas ir matuodamas.</p>	<p>Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, vartoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas.</p> <p>Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>	<p>Atkreipiamas vaikų dėmesys, kad aplinką galima pažinti įvairiais būdais: jutimu, suvokimu, mąstymu, vaizduote. Vaikai stebi, aiškinasi, nagrinėja aplinkoje esančių daiktų spalvas, formas, dydžius, erdvinį išsidėstymą ir pan., klausosi ir aptarinėja girdimus garsus, jų savybes. Išnaudojamos visos pažinimo veiklos parankios situacijos - grupėje, kieme, išvykoje į gamtą, miestą, muziejus, parodas, koncertus ir t.t.</p> <p>Vaikai rūšiuoja daiktus pagal spalvą, formą, dydį, pakartoja paveikslėliuose, artimoje aplinkoje pavaizduotų objektų dydį, formą, spalvą nusakančius žodžius. Supranta, kad skirtingos formos daiktai gali būti tos pačios talpos ar masės. Žaidžia žaidimus, atlieka veiklas, kuriose dalyvaudamas įgyja supratimą apie ilgio, tūrio, masės matavimo priemones ir būdus. Formuojamas ir plečiamas vaiko žodynas, reikalingas dalinantis idėjomis apie daiktų dydžių santykius („šiek tiek didesnis“, „truputį mažesnis“, „didžiausias“, „mažiausias“ ir kt.).</p>

		<p>Vaikai skatinami kuo įvairesnėse aplinkose (grupėje, gamtoje, namuose) pastebėti įvairius sekų sudarymo būdus, užsiimti kuo įvairesne veikla, kuria galėtų išbandyti matytus ir paties sugalvotus sekų sudarymo būdus.</p> <p>Sudaromos galimybės rasti formų aplinkoje (grupėje ir lauke), ieškoti formų panašumų ir skirtumų. Vaikai skatinami vartoti atitinkamą žodyną ir sąvokas, nusakancias daiktų ir reiškinių savybes. Kuriamos įvairių geometrinių formų kompozicijos, panaudojant įvairias grupėje turimas medžiagas - kartoną, popierių, plastiką, apskritus dangtelius ir t.t. Vaikai skatinami įvardinti formas ir vartoti jų pavadinimus savo kalboje.</p> <p>Manipuliuoja ir eksperimentuoja su įvairių formų ir dydžių daiktais, kaladėlėmis, (juos varto, padeda šalia, uždeda ant, įdeda į, pastato kuo aukštesnį bokštą, nutiesia ilgesnį kelią ir pan.).</p> <p>Vaikai atlieka įvairias užduotis, pasinaudodami ir specialiomis mokymo priemonėmis.</p> <p>Ikimokyklinio ugdymo mokytojas turėtų išnaudoti kasdienes situacijas, kuriose galima būtų skaičiuoti, matuoti, lyginti įvairius realius daiktus. Vaikai naudoja skaičius, kalbėdami apie kiekį, nusakydami seką, lygindami aibes. Galima atlikti matematinius veiksmus su realiais daiktais arba naudotis specialiomis mokymo(si) priemonėmis (pvz., ant atskiro popieriaus lapo užrašomas skaičius, vaikų prašoma surasti tiek tam tikros rūšies objektų, kiek parašyta lape; vaikai pasako, koks skaičius eina po skaičiaus 5 ir kt.). Vaikams sudaromos sąlygos</p>
--	--	---

		<p>skaičiuoti objektus iki 10 jų aplinkoje. Naudodamas daiktus, paveikslėlius, lygina ir atkreipia dėmesį, koks daiktų skaičius grupėje, klausia „Kiek iš viso?“, „Keliais daugiau?“, „Keliais mažiau?“, „Ar daiktų yra po lygiai?“ ir pan.</p> <p>Pasirenka įdomius ir suprantamus stalo žaidimus, dalomąją medžiagą, taip pat veiklą, kurioje dalyvaudamas jis galėtų lavinti savo mąstymo ir skaičiavimo įgūdžius, formuotis svarbius tolimesniam matematikos mokymuisi vaizdinius.</p> <p>Vaikai kitiems paaiškina savo mintis, idėjas apie atliekamus skaičiavimus. Žaidžia žaidimus, pvz., domino, lego ir pan. Siekiant vaikams įtvirtinti skaičiaus ar sekos sąvokas, veiksmai kartojami daugelį sykių įvairioje aplinkoje ir situacijose (skaičiuojamos savaitės, dienos, valandos, minutės, metų mėnesiai, patiekalai, įrankiai, žaislai ir t.t.). Taip pat žaidžia judriuosius žaidimus, kai reikia pasirinkti teisingą kryptį savo kūno atžvilgiu, laiko tėkmę (diena, savaitė, mėnesis, metai) (pvz., žaidimas „Diena – naktis“, „Šilta – šalta“ ir pan.).</p> <p>Vaikai skatinami kalbėtis apie tai, ką kasdien daro ryte, dieną, vakare, naktį, ką veikė vakar ar ką veiks rytoj. Nagrinėjami, žiūrimi įvairūs paveikslai, aptariama paros samprata. Taip vaikai mokosi orientuotis paros laike. Vaikščiodami kieme, gamtoje atkreipia dėmesį į metų laikams būdingus požymius. Žaidžia žaidimus su smėlio laikrodžiu, žadintuvu. Vaikai skatinami atkreipti dėmesį į tai, ką galima nuveikti per minutę, 10 minučių, dieną,</p>
--	--	---

		<p>savaitę. Vartoja savaitės dienų pavadinimus. Kalba apie metų laikų kaitą, įvairiu metų laiku atliekamus darbus.</p> <p>Ikimokyklinio ugdymo mokytojas skatina vaikus apibūdinti erdvės objektus, nurodant į juos panašius iš kasdienės aplinkos ir vartojant tokius palyginimus kaip: „panašus į Rubiko kubą“, „apvalus kaip kamuolys“, „tokios pat formos kaip skardinė“ ir pan.</p> <p>Vaikai geba palyginti kasdienėje aplinkoje pasitaikančių daiktų ilgį, aukštį, masę, storį, plotį ir t. t., juos dedant vieną prie kito, kilnojant. Supranta, kad daikto (pvz., virvutės) ilgis, masė nesikeičia, daiktą (virvutę) suraičius ar sulenkus. Ugdytiniai supranta, kad figūros forma nepriklauso nuo jos spalvos ir dydžio (pvz., atrenka vienodos spalvos, bet skirtingos formos ar dydžio daiktus).</p> <p>Vaikai dalyvauja žaidimuose, kuriuose kas nors skaičiuojama, kartojami du trys skirtingi judesių ar garsų elementai, kur vaikas gali keisti savo ar daikto padėtį erdvėje ar daryti ką nors tam tikra seka (pvz., žaidimai „Trečias bėga“, „Daryk taip, kaip Jonelis daro“ ir kt.).</p> <p>Karpo, piešia, spalvina, lipdo, aplikuoja įvairias geometrines figūras. Iš įvairių formų detalių piešiant (spalvinant) figūras, kuria aplikacijas, ornamentus, šventinę atributiką, įvairius daiktus, kuriais galima papuošti aplinką. Išnaudojamos visos kasdienės situacijos, kuriose galima rinkti duomenis, ieškoti atsakymų į kilusius klausimus. Mokosi atlikti logines operacijas su realiais daiktais arba naudojantis specialiomis mokymo(si) priemonėmis. Vaikai</p>
--	--	---

		<p>mokosi nustatyti ir lyginti požymius - ilgį, tūrį, masę, laiką, temperatūrą ir kt.</p> <p>Vaikai skatinami naudoti sąlyginį matą (trečią daiktą) daiktų dydžiams palyginti (pvz., matuoti pėdomis, žingsniais, sprindžiais, lazdele, piršto storiu ir pan).</p>
Ugdymo sritis: aplinkos pažinimas		
<p>Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p>	<p>Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<p>Sudaromos galimybės vaikams pažinti gamtinę ir socialinę aplinką stebint artimiausius objektus, t. y. kraštovaizdį, augalus, gyvūnus, statinius, paminklus ir kt. Organizuojamos išvykos, ekskursijos po gyvenamosios vietos apylinkes; susitikimai su žmonėmis, galinčiais pasidalinti su vaikais savo gyvenimiška patirtimi. Vaikai skatinami klausti, ieškoti informacijos ir dalytis patirtimi apie savo pažįstamus žmones, jų užsiėmimus, veiklą, kūrybinius darbus. Esant galimybei, naudojamasi ekologiniais takais, organizuojamos išvykos į regioninius parkus, draustinius. Keliauti pėsčiomis ir autobusais (pvz., organizuojamos vaikų išvykos į gamtą - (stebimi gyvūnai, augalai, grybai, jų požymiai, poreikiai), muziejus (daiktai ir jų istorija), ūkius (naminių gyvūnų priežiūra, kultūrinių augalų auginimas), tėvų darbovietes (profesijos), skiriant jiems nedideles užduotis, ką turėtų pastebėti, ko paklausti). Vaikai mokosi planuoti ir atlikti elementarius gamtos stebėjimus, paprastus tyrimus ir bandymus. Iš rastų įdomių daiktų, gamtinės medžiagos (akmenukai, plunksnos, sėklos,</p>

		<p>lapai ir t. t.), piešinių, paveikslukų, bukletukų ir pan. vaikai suorganizuoja parodėlę (grupėje, rūbinėlėje, įstaigos kieme). Parsineštą gamtinę medžiagą grupuoja pagal požymius.</p> <p>Organizuojamos išvykos po gimtąjį miestą, kaimą, miestelį. Vaikai skatinami pastebėti įvairius istorijos, kultūros, meno objektus, kitus pastatus, tyrinėti, suprasti ir pasakyti jų reikšmę, prasmę ir paskirtį. Sudaroma galimybė klausytis pasakojimų apie kultūros objektus, juos fotografuoti, filmuoti, piešti, modeliuoti, kurti inscenizacijas, dalytis įspūdžiais ir mintimis, išsakyti savo vertinimus.</p> <p>Pasivaikščiavimo metu vaikai pastebi ir įvardija savo ir kitų gatvių pavadinimus.</p> <p>Ugdytiniai domisi Lietuvos atributika, tyrinėja Lietuvos valstybės, pasaulio žemėlapius, gaublį.</p> <p>Vaikai pasakoja apie save ir savo šeimą, jos tradicijas. Ikimokyklinio ugdymo mokytoja supažindina vaikus su giminės medžiu, pasikviečia tėvelius, senelius, kad šie papasakotų apie save, savo profesiją.</p> <p>Stebi ir tyrinėja savo turimų kambarinių augalų, augintinių ar ūkyje auginamų gyvulių, paukščių poreikius, jų gyvenimo būdą, įpročius, kelia hipotezes ir jas nagrinėja, daro išvadas. Grupėje auginami įvairūs augalai, jais rūpinamasi, stebimas jų gyvenimo ciklas nuo sėjos iki žydėjimo. Tėvų (globėjų) padedamas ar savarankiškai rūpinasi mažuoju namų augintiniu. Vaikai skatinami kalbėti apie stebimų gyvūnų ar augalų kūno dalis, išvaizdą, apie tai, ko jiems reikia, kad augtų, kaip juos saugoti, prižiūrėti.</p>
--	--	---

		<p>Mokytojas paaiškina, kad ne visus augalus galima ragauti, yra nuodingų arba dilginančių.</p> <p>Vaikams sudaroma galimybė klausytis gamtos garsų, užuosti kvapus, mėgautis spalvomis ir skoniais, klausytis pasakojimų apie gamtą.</p> <p>Įvairių situacijų metu vaikai aiškinasi, kaip daržovės, vaisiai, uogos vartojami maistui, kuo jie naudingi, diskutuoja apie tai, kuriuos jie mėgsta ir kurių – nelabai (ragaujama, uostoma, liečiama).</p> <p>Vaikai aiškinasi praktiškai (plakikliu gamindami kokteilius, smulkintuvu darydami salotas, lygintuvu lygindami lėlių drabužėlius ir t.t.) įprastų buitinių prietaisų veikimą ir saugų naudojimąsi jais. Sudaroma galimybė vaikams tyrinėti ir manipuliuoti tikrais (ne žaisliniais) įrankiais, prietaisais (telefonu, plaktuku ir kt.). Ardydami, sukonstruodami iš naujo, perkonstruodami, pritaikydami kitoms reikmėms ir pan. senus nenaudojamus ar sugedusius buitinius prietaisus ar įrangą, vaikai susipažįsta su daiktų konstrukcijomis ir jų funkcijomis.</p> <p>Vaikai skatinami dalytis savo asmeniniais pomėgiais, pvz., pristatyti pašto ženklų, automobilių modelių, miniatiūrinių žaislinių gyvūnų kolekciją ir pan.</p> <p>Pagal galimybes vaikai supažindinami su senoviniais rakandais, leidžiama juos išbandyti, lyginti su dabartine technika.</p> <p>Vaikams suteikiama proga išbandyti techniką, kuri padeda tyrinėti judėjimą, pvz., ratai, skridiniai, magnetai, sūpynės. Kartu su vaikais atliekami nesudėtingi bandymai, pvz., tirpinamos medžiagos, daiginamos sėklos, išardomi nebereikalingi prietaisai ir pan.</p> <p>Sudaromos sąlygos vaikams vartyti enciklopedijas, knygas, žaisti žaidimus, žiūrėti video apie dangaus kūnus, gamtos</p>
--	--	---

		reiškinius. Sudaromos galimybės žiūrėti ir aptarti (gretinti, lyginti, analizuoti) įvairius paveikslus, filmus, nuotraukas, knygas, kuriose vaizduojami įvairūs gamtos objektai (kalnai, jūros ir pan.).
Ugdymo sritis: iniciatyvumas ir atkaklumas		
Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	<p>Ikimokyklinio ugdymo pedagogas veiklą vaikams pasiūlo tik kaip motyvuojančią idėją, kurią jie galėtų sukonkretinti ir savaip įgyvendinti. Nesiūloma uždarytų užduočių, kuriose mokytojas nurodo vaikui visus veiklos atlikimo žingsnius. Pagalba vaikui teikiama ne ką nors darant už jį, bet keliant mąstyti skatinančius klausimus, pateikiant keletą alternatyvių pasiūlymų, skatinant bandyti daug kartų.</p> <p>Sudaromos sąlygos grupėje vaikų sumanymus ir mokytojo pasiūlytą veiklą plėtoti po keletą dienų, neardant vaikų sukurtos aplinkos, nebaigtų darbų.</p> <p>Vaikai skatinami iššūkį įveikti savarankiškai, neskubama teikti pagalbą. Vaikams, kurie greit nusimena, meta veiklą, padedama surasti išeitis, sprendimus. Pastebima ir palaikoma vaiko iniciatyva atlikti nesudėtingus darbus: išplauti teptukus, plauti žaislus, sudėti išmėtytus žaislus, išdalinti draugams knygytes ir pan. Džiaugiamasi vaiko iniciatyva padėti kitam – ką nors paduoti, paaiškinti ar pagelbėti užsisegti.</p> <p>Pasiūloma įdomių veiklos idėjų, sumanymų vaikų grupelių veiklai. Pastebimi vaiko sumanymai, jie palaikomi, išplėtojami.</p> <p>Ikimokyklinio ugdymo pedagogas skatina vaikus pabaigti pradėtus darbus, padėti vienas kitam įveikti problemas. Vaikams mokytojas pateikia kruopštumo, susikaupimo reikalaujančių darbų, pvz.: įverti siūlą, įsiūti sagą, prisukti veržlę ir pan.</p>

		<p>Vaikai skatinami dalytis perskaityto teksto sukeltomis mintimis, savo išvalgomis, savaip atpasakoti, perkurti, interpretuoti.</p> <p>Sudaromos sąlygos įvairiai vaikų veiklai - deklamuoti, pasakoti, vaidinti, imituoti, kurti knygas ir kt. Drąsinami vartoti naujus žodžius, pasakoti pagal paveikslėlius. Vaikai skatinami kelti hipotezes, prognozuoti galimus įvykių padarinius, siūlant pratimus „kas būtų, jeigu...“ (pvz., kas būtų, jeigu nustotų šviesti saulė, kas būtų, jeigu žmonės nemokėtų kalbėti ir pan.), pagrįsti, argumentuoti, paaiškinti aplinkos reiškinius, vadovautis savo logika, palaikomos jų iniciatyvos fantazuoti, svajoti ir savaip interpretuoti, perkurti aplinkoje vykstančius reiškinius, procesus.</p>
Ugdymo sritis: tyrinėjimas		
<p>Smalsus, domisi viskuo kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</p>	<p>Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<p>Ugdymo ir ugdymosi aplinkoje užtikrinama gana skirtingų daiktų, žaislų, priemonių, skirtų tyrinėti, eksperimentuoti, įvairovė. Sudaromos galimybės ir skatinama, kad vaikai aplinkos daiktams ir reiškiniams pažinti naudotųsi įvairiais jutimais: juos stebėtų (pvz., skruzdėlyną, vandens telkinio gyvenimą), liestų (pvz., įvairių paviršių šiukštumą, švelnumą, temperatūrą ir kt.), uostų (maisto, gėlių, dažų, skysčių ir kt. kvapus), ragautų (uogas, vaisius, patiekalus), klausytųsi (miško, jūros, vėjo ošimo, paukščių balsų, triukšmo ir t.t.), taip pat matuotų, skaičiuotų, svertų, eksperimentuotų, išardytų ir vėl sudėtų, konstruotų, apmąstytų.</p> <p>Vaikams pateikiamos tinkamos knygos, paveikslai, plakatai, žemėlapiai, kuriais jie gali remtis pagrįsdami savo požiūrį. Taip pat vartydami žinytus, enciklopedijas, naršydami internete, būdami gamtoje, mokosi pažinti nuodingus augalus, grybus, uogas ir aiškinasi, kodėl reikia vengti juos liesti, skinti, ragauti, uostyti.</p>

		<p>Sudaromos sąlygos ir vaikai skatinami tyrinėti gamtos ir socialinės aplinkos objektus, jų kaitą, savybes, stebėti ir apibūdina daiktų, medžiagų, gyvosios gamtos objektų savybes ir bruožus, piešti ar konstruoti įsivaizduojamus daiktus.</p> <p>Sudaromos galimybės vaikams aiškintis ir išbandyti, kokiais būdais ir priemonėmis galima rinkti informaciją ir daryti išvadas apie žmones, gamtą, daiktus, kultūros ir meno objektus. Grupėje turėti tyrinėjimo reikmenis ir kitus galimus prietaisus (mikroskopus, padidrinimo stiklus, veidrodėlius, pipetes, mėgintuvėlius, fotokameras, diktofonus, termometrų, svarstyklės, laikrodžius, matavimo juosteles ir pan.), skirtus tyrinėti, mokyti ir skatinti vaikus jais savarankiškai naudotis.</p> <p>Informacijai apie augalus, gyvūnus, jų elgseną rinkti, fiksuoti ir daryti išvadas gali būti naudojami tyrimo lapai, dienoraščiai, herbariumai, aplankai, kompiuteriai ir pan.</p> <p>Vaikai mokosi tausoti gamtą (mišką, pievą, vandens telkinius); tyčia nelaužyti medžių, krūmų, neardyti miško paklotės, skruzdėlynų, nebaidyti paukščių, žvėrelių ir kt.</p> <p>Vaikai mokosi, kaip tinkamai nupjauti grybą, nuskinti gėlę, lapą, iškasti su šaknimis žolę herbariumui ir pan.</p> <p>Vaikai patys tyrinėja savo artimųjų nuotraukas ir aiškinasi, kuo panašūs į juos ir kokių skirtumų turi.</p> <p>Ugdytiniai domisi kaip žmonės gyveno seniau, kaip gyvena kitose šalyse (į grupę galima pasikviesti savo senelius, kitataučius žmones ir išklausti pasakojimų apie jų gyvenimą).</p> <p>Vykdomos projektinės veiklos, skirtos ilgalaikiams ir trumpalaikiams stebėjimams (pvz., stebėti augalo augimą). Dalyvaujama įvairiuose respublikiniuose konkursuose.</p>
--	--	--

		Vaikai patys ieškotų atsakymų į iškilusius klausimus knygoje, internete, jeigu mato, kad nepavyksta, prašo suaugusiųjų pagalbos.
Ugdymo sritis: mokėjimas mokytis		
Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.	<p>Vaikai skatinami nuolat reflektuoti (apmąstyti, svarstyti, diskutuoti), kas stebėta, tyrinėta, patirta. Vaikai savo patirtį, pastebėjimus išreiškia įvairiomis formomis ir būdais (lentelėmis, diagramomis, piešiniais ir kt.).</p> <p>Vaikai drąsinami sakyti „Aš nežinau“, nebijo suklysti ką nors darant, iškelia klausimus, problemas, galvoja, kaip rasti atsakymą ar sprendimą (pvz., kaip iš aplinkinių daiktų pasistatyti namą, kaip nulipdyti iš plastilino norimą daiktą ir kt.).</p> <p>Ugdytiniai skatinami kalbėti apie savo žaidimus, kitą veiklą ir taip plėtoti jų refleksijos gebėjimus.</p> <p>„Ryto rato“ ir kitos veiklos metu pasikalbama su vaikais, ko jie nori išmokti, kaip jie gali mokytis, pastebimi vaikų pasiūlymai ir sudaromos sąlygos to išmokti.</p> <p>Vaikai naudojami imitaciniams žaidimams tinkamomis priemonėmis (pvz., spausdinimo mašinėlė ar kompiuterio klaviatūra, skaičiuotuvai, šluotos, tuščios dėžės, kartonas, liniuotės, stiklinės, vamzdeliai, žarnelės).</p> <p>Sudaromos sąlygos vaikui žaisti sudėtingus žaidimus ir kartu mokytis tyrinėti daiktus, medžiagas, jų savybes ir pan.</p> <p>Vaikai supažindinami su enciklopedijomis, internetu, leidžiama, siūloma bei mokoma jais naudotis.</p> <p>Su vaikais kalbama ne tik apie tai, ką jie jau išmoko ar mokysis, bet ir apie tai, kaip jie mokosi, kaip dar galima mokytis.</p> <p>Vaikai aiškinasi, diskutuoja ir siekia prieiti prie išvados, kad ne visais informacijos šaltiniais galima pasitikėti, todėl būtina ją tikrinti, pasitelkiant kelis skirtingus informacijos</p>

		<p>šaltinius. Pasiskirstę grupelėmis, iš įvairių šaltinių renka informaciją apie tą patį faktą (pvz., augalą, gyvūną, patiekalą, maisto produktą ir pan.). Gautą informaciją pristato grupėje, po to visi drauge aptaria, diskutuoja, daro išvadas.</p> <p>Vaikai mokosi, kaip reikia sąžiningai ir atsakingai stebėti, tyrinėti, eksperimentuoti, nekenkiant sau, kitiems ir aplinkai.</p> <p>Vaikai mokosi taupaus gamtos išteklių vartojimo: ranka informaciją, sudaro grafikus ir lygina, kiek vandens, elektros, popieriaus, maisto per metus sunaudoja viena šeima, diskutuoja ir visi kartu ieško galimybių sutaupyti išteklių, sumažinti gamtos taršą.</p>
--	--	--

MENINĖ KOMPETENCIJA

NUOSTATOS	GEBĖJIMAI	UGDYMO GAIRĖS
Ugdymo sritis: estetinis suvokimas		
Domisi gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.	<p>Vaikai skirtingose aplinkose (grupės aplinkoje, gamtoje) stebi ir tyrinėja daiktų formas, spalvas. Ugdytiniai dalijasi išpūdžiais, išvalgomis, sukeltomis įvairių gamtos subjektų.</p> <p>Vaikai stebėdami ir grožėdamiesi gamtos grožiu, fantazuoja, mintyse ar piešinyje kuria naujus spalvų, formų, linijų derinius, kuria įvairias kompozicijas iš gamtinių medžiagų. Vaikų darbai eksponuojami grupės aplinkoje arba kitoje erdvėje.</p> <p>Vaikams sudaromos sąlygos prisiliesti prie laiko patikrintų klasikinių dailės kūrinių (vartant dailės reprodukcijų albumus, stebint pasaulinio lygio dailės kūrinius internete, skaitant knygas, žiūrint filmus apie daile, dailininkus ir jų kūrybą). Lankomasi parodose, muziejuose, taip pat bažnyčiose, siekiant supažindinti vaikus su jas puošiančiais</p>

		<p>dailės kūriniais, vitražais, freskomis, tapyba ant sienų, mozaikomis, skulptūromis, raižiniais ir pan. Vaikai yra labai imlūs ir jautrūs menui. Stebėdami geriausius dailės kūrinius jie intuityviai ugdo estetinę nuojautą ir nuovoką. Prisiliedami prie vertingiausių žmonijos sukurtų meno vertybių, jie natūraliai formuojasi estetinę pagavą. Esant galimybei kviečiami dailininkai, skulptoriai, architektai, kurie gyvu žodžiu ir tinkamai pavyzdžiais padės vaikams susivokti, kas yra tikrasis menas.</p> <p>Vaikai supažindinami su tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos, tekstilės kūriniais, mokosi juos skirti.</p> <p>Vaikams sudaromos galimybės sugretinti, palyginti lietuviškus ir kitų šalių, kitų tautų tautodailės pavyzdžius. bando suvokti, kad kiekviena tauta turi savotišką, ypatingą meną, kuris atspindi tos tautos gyvenimą būdą, mąstymą, patirtį. Gretindami lietuvių tautos dailės kūrinius su kitų tautų meno kūriniais, vaikai stiprina savo tautinį tapatumą.</p> <p>Vaikai skatinami savarankiškai ir atsakingai pasiruošti darbo vietą ir, baigus dirbti, ją susitvarkyti. Pastebimas ir pastiprinamas spontaniškas vaiko elgesys, kai jis savarankiškai, niekieno neraginamas tinkamai susitvarko darbo vietą.</p>
Ugdymo sritis: meninė raiška		
<p>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p>	<p>Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<p>Skatinama spontaniška meninė raiška žaidžiant kasdien, bendraujant, dirbant, švenčiant, poilsiaujant grupės aplinkoje ir gamtoje. Vaikai patys išbando įvairius žmogaus, augalų, gyvūnų, daiktų vaizdavimo būdus. Piešiami įspūdžiai, svajonės, fantazijos, iliustruojamos pasakos, savo sukurtos istorijos, matyti filmukai, teatro spektakliai ir t.t. Kuriama akvarele, aplikacijomis, guašu, spalvotomis kreidelėmis ir pieštukais, tušu, plunksnelėmis, moliu, plastilinu ir kitais. Vaikams sukuriamos sąlygos</p>

		<p>siuvinėti virvelėmis, pinti, piešti ant stiklo ar veidrodžio, lieti dažus ant vandens, lieti vaško figūras, austi staklėmis, spauduoti ir kt.</p> <p>Siekiama sudominti ir paskatinti kurti kiekvieną vaiką. Sudaromos sąlygos vaikams menines veiklas ir technikas, atsižvelgiant į vaiko interesus, lytį, specialiuosius ugdymo poreikius, charakterio bruožus. Ugdytiniai drąsinami tyrinėti, eksperimentuoti dailės technikomis, ištraukti į dailės veiklą visomis jauslėmis - regėjimu, lytėjimu, uosle, judesiais. Vaikai raginami ieškoti jiems įdomesnių raiškos būdų. Ugdytiniai skatinami kalbėti, pasakoti, ką kuria: kas pavaizduota, kas vyksta, kodėl ir t.t. Jų paaiškinimai fiksuojami .</p> <p>Vaikai skatinami reflektuoti savo kūrybinius darbus, bandymus (įvardija kūrinio idėją, temą, paaiškina ką nupiešę, ką atliko). Ugdomas geranoriškai, tolerantiškai vertinti draugų, kitų žmonių kūrybą.</p> <p>Išklausomos visų vaikų nuomonės ir pastebėjimai; priimamas ir pripažįstamas kiekvienas atsakymas. Vaikai skatinami išreikšti originalias, netikėtas išvalgas. Mokytojas vadovaujantis pokalbiui, diskusijai, stengiasi išlikti neutralus, skatina ir leidžia vaikams drąsiai reikšti savo nuomonę, daryti išvadas.</p> <p>Kurdami vaikai bendradarbiauja, mokosi kartu dirbti spręsti problemas, vertinti savo pasiekimus. Tai ugdo didesnę vaikų tarpusavio supratimą ir toleranciją.</p> <p>Vaikai lankydami dailės muziejuose, galerijose, parodose, stebi meno kūrinius, stengiasi įsidėmėti ką matę. Grįžę į grupę, prisimena matytus kūrinius, diskutuoja, išsako savo įspūdžius, pojūčius, dalijasi vertinimais.</p> <p>Vaikai inicijuoja veiklas, renka informaciją apie įžymias artimiausios aplinkos vietas, muziejus, vietos tradicijas,</p>
--	--	---

		<p>kalendorines šventes. Kuriami lankstinukai, grupiniai piešiniai, plakatai ir kt. Vaikai pasakoja, ką įdomaus sužinojo.</p> <p>Muzika</p> <p>Sudaromos sąlygos klausytis ir išgirsti kasdieninės aplinkos (grupės, kiemo, gatvės) garsus, juos apibūdinti, įsiklausyti ir išgirsti gamtos (medžių ošimo, upelio čiurlenimo, lietaus lašų teškenimo ir kt.) garsus, jais grožėtis ir savais žodžiais apibūdinti; išgirsti muzikos kūrinų skambesį, įvardyti jų nuotaiką, sukeliamus išgyvenimus.</p> <p>Tikslingai inicijuoti tylos klausymosi pratimai, kad vaikai galėtų pajusti tylos sukiamas emocijas, mintis. Su vaikais aptariama tylos vertė. Aiškinamasi pernelyg stiprių garsų ir triukšmo žala, vaikai skatinami apibūdinti savo savijautą triukšmingose vietose.</p> <p>Sukuriamos situacijos vaikams patirti geras emocijas, jausmus muzikuojant. Atkreipiamas dėmesys, kad kiekvienas žmogus turi savitą balso tembrą, bandoma išgirsti jų skirtumus.</p> <p>Vaikai skatinami atpažinti draugus iš balso skambėjimo. Vaikai mokosi pažinti savo balso ypatumus ir galimybes, pratinasi taisyklingai kvėpuoti, raiškiai artikuliuoti ir tiksliai intonuoti.</p> <p>Taisyklingam kvėpavimui ugdyti naudojami įvairūs žaidimai ir pratimai.</p> <p>Išnaudojamos įvairios galimybės vaikams reikšti muzikos sukeltus įspūdžius. Vaikai skatinami kalbėti, pasakoti, kokius vaizdinius sukėlė vienokia ar kitokia muzika, ką norisi piešti jos klausantis, kodėl renkasi vienokias ar kitokias spalvas.</p>
--	--	--

		<p>Aiškinamasi, diskutuojama, kodėl, skambant vienam kūriniui, norisi judėti greičiau, aktyviau, o skambant kitam - lėčiau, ramiau ir pan., tai išbandoma praktiškai.</p> <p>Vaikams sudaroma galimybė groti muzikos instrumentais, buities ir gamtos daiktais, iš buitinių atliekų padarytais instrumentais. Patys gaminasi muzikos instrumentus iš įvairių buitinių atliekų, išbando jų garsus, improvizuoja. Tyrinėja garsus, ieško naujų garsų, kuria įvairias kompozicijas, naudodami akmenukus, lazdeles, molio švilpynes, įvairius būgnelius, metalofono plokšteles, žaislinius ar tikrus klavišinius instrumentus, kartonines ir plastikines dėžutes, butelius, indus ir t.t. Kuriamas šviesos muzika (naudojami prožektoriai).</p> <p>Žaidžiami įvairūs imitaciniai žaidimai (pvz., imituojami paukščių, gyvūnų, transporto priemonių, įvairių buitinių prietaisų skleidžiami garsai). Muzikuojama kūno dalimis - plojama delnais, spragsima pirštais, caksima liežuvio, trepsima.</p> <p>Nuolat organizuojama muzikinė veikla, kurios metu lavinama vaikų judesių koordinacija, plaštakų ir pirštų motorika, tembrinė klausa, ugdomas ritmo jausmas.</p> <p>Palaikomi ir stiprinami spontaniški vaikų bandymai muzikuoti, laisvai improvizuoti, pasitelkiant įvairiausių garsus ir garsų išgavimo būdus, papildant savo muzikinius kūrinius judesiu, mimika, balsu. Vaikai skatinami žaisti garsais, ieškoti naujų sąskambių, ritmų, kurti savas kompozicijas. Skatinamas muzikavimas poromis, po kelis, visiems drauge.</p> <p>Sudaromos sąlygos klausytis, išgirsti ir palyginti klasikinius muzikos kūrinius (pvz. J.S Bacho, A.Vivaldžio, V. A. Mocarto).</p>
--	--	---

		<p>Klausomasi įvairių kraštų muzikos, gretinamos, lyginamos melodijos, ritmai, skambėjimas, vaikai kalbasi, diskutuoja, dalijasi išpūdžiais. Bandoma imituoti kitų šalių muziką. Vaikai skatinami pagarbiai vertinti įvairių tautų muziką. Vaikai klausosi skirtingų stilių (klasikos, džiazo, roko, liaudies (folko, kantri), instrumentinės, vokalinės, vaikų ir kt.) muzikos. Kalbamasi, diskutuojama apie kiekvieno muzikos stiliaus išskirtinumą, ypatumus. Klausantis muzikos, vaikai skatinami įsiklausyti į kūrinio nuotaiką (linksma, liūdna), pajusti jo sukeliamas emocijas (džiaugsmą, liūdesį, ilgesį ir pan.), aiškinamasi, kodėl vieni kūriniai patinka labiau už kitus, dalijamasi nuomonėmis ir vertinimais.</p> <p>Palaikomas vaikų noras kurti, įgyvendinti muzikines idėjas. Vaikai skatinami sukurti mažas savo pačių kompozicijas. Išnaudojamos visos progos ir situacijos pratinti vaikus elgtis atsakingai ir atsargiai su muzikos instrumentais, juos tausoti. Vaikai ugdomi įgūdžius muzikuoti atsakingai - nedaužyti, nelaužyti muzikos instrumentų, nenaudoti jų triukšmui sukelti, trukdyti kitiems.</p> <p>Šokis</p> <p>Per kūrinius, žaidimus, improvizacijas, išvykas vaikai skatinami tyrinėti, kaip skirtingai ir įvairiai galima judėti, kaip išraiškingai judesiu galima perteikti gamtoje vykstančius procesus, pavaizduoti judančius ar nejudančius aplinkos objektus; vaikai pratinami stebėti aplinkoje judėjimo įvairovę, apibūdinti ryškiausias jo bruožas, judesiu reaguoti į skambančią įvairių žanrų muziką, nemuzikinius (gamtos, miesto) garsus, tylą.</p> <p>Vaikai dalyvauja kūrybiniuose šokio žaidimuose, projektuose, pasirenka sau vaidmenį juose ir atlieka atitinkamus veiksmus.</p>
--	--	--

		<p>Daug dėmesio skiriame tradiciniams lietuvių (ar kitų tautų - lenkų, gudų, žydų ar kt.) žaidimams, rateliams ir šokiams, kuriais praturtinami spektakliai, šventės ir vakaronės.</p> <p>Tautiški žaidimai, rateliai itin smarkiai prisideda prie vaiko tautinio tapatumo jausmo formavimo. Žaisdamas, šokdamas, dainuodamas vaikas įsitraukia į savo tautos ritualus, perima jos jauseną, mentalitetą, ugdo savo tautinį identitetą.</p> <p>Vaikai nuolat skatinami judėti, imituoti gyvūnų, paukščių judesiu, improvizuoti.</p> <p>Skatinama judesių koordinacija, taisyklinga laikysena pusiausvyros pojūtis, kūno ir jo dalių padėties erdvėje pajauta.</p> <p>Vaikai tyrinėja ir išbando judėjimą erdvėje įvairiomis kryptimis, įvairiais būdais (žingsniuojant, šuoliuojant, lankstantis ir t.t.). Aptariami šokio mokymosi etapai.</p> <p>Su šokiu siejami ir pantomimos, muzikavimo, vaidybos, dailės elementai (dekoracijos, kostiumai).</p> <p>Vaikai, stebėdami įvairius šokius, judesių improvizacijas, bando pajauti ir apibūdinti šokio nuotaiką, tempą, atkreipti dėmesį į šokio ryšį su muzika, pastebėti kostiumus ir kt., įsiminusios patikusių šokių fragmentus bando pakartoti.</p> <p>Vaikams sudaromos sąlygos stebėti įvairių tautų šokius, pantomimos, šokio spektaklius, improvizacijas.</p> <p>Aiškinamasi diskutuojama, kodėl vieni šokiai patinka labiau už kitus. Dalijamasi nuomonėmis ir vertinimais.</p> <p>Vaikai judėdami pratinasi tai daryti grakščiai, pasitempę, šokdami drauge, stengiasi koordinuoti veiksmus, judėti darniai, sutartinai (pvz.: „Siūlai, siūlai susivyk!“), pasitikint savimi ir kitais, bendradarbiaujant.</p> <p>Siekiama sukurti sąlygas stebėti šokius ir (ar) šokti įvairiose vietose (grupėje, teatre, šventėje, per televiziją ir kt.).</p>
--	--	--

		<p>Vaidyba</p> <p>Skatinama spontaniška vaidybinė veikla kasdien - žaidžiant, bendraujant, dirbant, švenčiant, poilsiaujant grupės aplinkoje, ar kitose erdvėse.</p> <p>Kiekvienam vaikui sudaroma galimybė pasirinkti jį dominančią veiklą (žaidimus, improvizacijas ir kt.).</p> <p>Vaikai lanko įvairius vaikams skirtus spektaklius, grįžę juos aptaria, patys bando atkartoti matytus spektaklius ar perkuria, improvizuoja gerai žinomus spektaklių siužetus. Dalijasi vertinimais apie įvairias teatro rūšis, pasakoja ir improvizuoja sceneles iš labiausiai patikusių spektaklių.</p> <p>Vaikai skatinami stebėti aplinką, tai kas vyksta gamtos ir žmonių gyvenime, grupės aplinkoje. Visa, kas stebima, kas įdomu ir aktualu, siūloma imituoti, inscenuoti, improvizuoti.</p> <p>Vaikai raginami domėtis knygų iliustracijomis, vaizdo medžiaga, prisiminti ir nusakyti, kokie garsai, muzika, spalvos lydi žmones kasdienybėje, šventėse, renginiuose, kitais gyvenimo atvejais.</p> <p>Vaikai visus įspūdžius, pastebėjimus, savo patirtį, išgyvenimus perkelia į vaidinimą. Vaidinama gyvai arba pasinaudojama žaislais, pieštukinėmis ar įprastomis lėlėmis, pasidaroma personažui tinkamų kaukių ir pan.</p> <p>Su vaikais aptariamos vaidinimo, šventės ar improvizacijos nuotaikos, emociniai išgyvenimai; aiškinamasi, kad jas sukelia konkrečios muzikos, apšvietimo, kostiumų, dekoracijų ir kt. priemonės.</p> <p>Aptariama, kokia muzika labiausiai tiktų vaidinimui, kokio grimo reikėtų, kokie grupės, teatrinio rekvizito, namų aplinkos daiktai tiktų scenos dekoracijoms, veikėjų kostiumams, reikmenims, garsiniam fondui; kokios dailės technikos tinkamiausios dekoracijoms ir kostiumams kurti.</p>
--	--	--

		<p>Kuriamas skelbimas, kvietimas, programėlė, bilietai, tariamasi, kas galėtų juose būti parašyta, nupiešta. Vaikai kuria ir, pedagogo padedami, gamina lėles vaidinimui (lėles ant pagaliukų, pirštų, šešėlių teatrui skirtas lėles ir kt.). Gali būti panaudojami grupėje esantys daiktai, paverčiant juos vaidinimo personažais.</p> <p>Vaikai mokosi dalintis vaidmenimis, priemonėmis, daiktais ir pan.; gali paaiškinti, kaip tą reikia daryti. Pasisiūlo vaidinti tam tikrus vaidmenis ar įvardija, kam geriausiai pavyktų atskleisti numatytus vaidmenis, paaiškina (pagrindžia) savo nuomonę.</p> <p>Vaikai pasakoja ir vaidina gyvenimiškas situacijas, taip pat situacijas pagal tautosakas, literatūros kūrinius, iliustracijas, spontaniškai improvizuoja.</p> <p>Su vaikais aptariamos siūlomos parodyti scenelės (kokios jos gali būti įdomios ir svarbios); parodomos vaikų sukurtos, apipavidalintos ir prieš tai keletą kartų suvaidintos scenos.</p> <p>Diskutuojama apie veikėjų poelgius, jie vertinami; piešiama, vaidyba siejama su kita veikla - judesiu, kalba, daile, muzika, etnokultūra.</p> <p>Sukuriamos sąlygos lėlių, šešėlių ir dramos vaidybinėms improvizacijoms. Skatinama vaikų vaizduotė, kokia gali būti vaidinimo aplinkybių - veiksmo vietos, laiko - visuma, veikėjų veiksmai, kalba; mokytojas vaidina pats, gali parodyti vaidinimų įrašų.</p> <p>Žaidimais, ritualais ar kita veikla padedama atsipalaiduoti nuo įtampos, išlaikyti elgesio natūralumą nestebimoje ir stebimoje situacijoje, išmokti orientuotis, ką ir kada reikia daryti, kaip elgtis.</p>
--	--	---

		<p>Siekama, kad kiekvienas vaikas vaidintų ir improvizuotų, randama erdvė net ir droviems vaikams, jie skatinami ir drąsinami vaidinti.</p> <p>Kalbamasi apie stebėtus artistų, draugų ir pačių atliekamus vaidmenis; kokį veikėją vaidino, ką veikė, kas atsitiko; vertina veikėjų poelgius; atpasakoja, ką matė scenoje, ką suprato.</p> <p>Vaikai skatinami nusakyti matyto vaidinimo sukeltą nuotaiką, reikšti asmeninius emocinius vertinimus - džiaugtis tuo, kas patiko; dalytis vaidinimo sukeltais jausmais, mintimis, išsakyti savo nuomonę. Vaikai vertina veikėjų veiksmus, poelgius, stengiasi savo vertinimus pagrįsti. Siekiama, kad vaikai pasitikėtų konkrečiu asmeniniu patyrimu.</p> <p>Su vaikais aptariami saugaus elgesio su vaidinimo kūrimo priemonėmis ypatumai; susitarimai dėl grupės (salės, kiemo) tvarkymo prieš vaidinimą ar po jo; tinkamo ir netinkamo elgesio vaidinimų metu pavyzdžiai, kuriamos elgesio taisyklės.</p>
Ugdymo sritis: kūrybiškumas		
<p>Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p>	<p>Savitai reiškia savo įspūdžius įvairiose veiklose, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	<p>Vaikai skatinami drąsiai eksperimentuoti įvairiais raiškos būdais, tyrinėti įvairias medžiagas ir įrankius: vaikai aplikuoja iš spalvoto popieriaus, kartono ar tekstilės skiaučių, maišo įvairių spalvų ir rūšių vandeninius dažus, tapo tirštais ir skiestais dažais ant laikraščio, sauso ir drėgno, balto ir spalvoto popieriaus, akmenėlių, kartono. Praktikuojamas piešimas ant šviesos stalo, naudojant smėlį, kavą, putas ir kt. medžiagas. Vaikai stebi ir apibūdina veiklos su įvairiomis medžiagomis ir technikomis įspūdžius.</p> <p>Kuriamos sąlygos pajusti linijos, spalvos, formos, medžiagų struktūros ypatumus: iš popieriaus, kartono,</p>

		<p>gamtos medžiagų, antrinių žaliavų ir kt. konstruojamos erdvinės formos. Veikiama su tapybos, grafinėmis, formų kūrimo plokštumoje ir erdvėje priemonėmis ir įvairiomis dailės medžiagomis, jos jungiamos.</p> <p>Vaikams sudaromos sąlygos naudoti kelis medžiagų jungimo būdus (pvz.: lipdymą, klijavimą, segimą).</p> <p>Mokytojo padedami, vaikai turtina savo žodyną spalvų, formų pavadinimais, skatinami apibūdinti linijas, dėmės ar pan. Paaškina dailės darbų atlikimo seką.</p>
--	--	--

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimo tikslas – nustatyti esamus ugdytinio gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo gaires. Vertinimas atliekamas taip, kad garantuotų psichologinį saugumą, gerą vaiko savijautą, padėtų išgyventi sėkmės jausmą, motyvuotą vaiką ugdytis bei įveikti kliūtis.

Vertiname, kad:

- pažintume vaiką (vaiko ugdymosi poreikius, interesus, pomėgius, galias, stilių, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);
- atskleistume vaiko pastangas ir pažangą bei skatintume jo ugdymą(si);
- apmąstytume (reflektuotume) įgyvendintus programos tikslus ir uždavinius;
- planuotume tolesnio ugdymo perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
- apibendrinę sukaupę vertinimo informaciją, koreguotume ugdymo planus;
- pateiktume vertinimo informaciją vaikui, vaiko tėvams ir kitiems ugdytojams.

Galimi vertinimo metodai ir būdai:

- stebėjimas;
- pokalbis;
- pedagogo užrašai – vaiko gebėjimą atskleidžiantis pavyzdys;
- atskirų situacijų aprašymas;

- foto nuotraukų analizė;
- video analizė;
- kūrybinių darbų analizė.
- Vertinimo dažnumas:
 - priklausomai nuo tikslo ir poreikio;
 - 3 vaiko gebėjimus toje srityje atskleidžiantys pavyzdžiai.

Vaiko pasiekimų įrodymai analizuojami spalio-lapkričio ir gegužės mėnesiais arba sukaupus pakankamą vaiko pasiekimų aplanką. Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, išsiaiškinami tėvų (globėjų) lūkesčiai, surenkama jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus. Pedagogai ir tėvai vertina vaiko pasiekimus ir pažangą pagal visas ugdymo sritis, nustato vaiko pasiekimų žingsnius ir numato ryškiau ir silpniau išreikštus gebėjimus. Pedagogų vertinimas apie vaiko pasiekimus ir pažangą fiksuojamas elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, tėvų paliekamas aplankuose. Pedagogai su tėvais aptaria vaiko pasiekimus ir susidėlioja individualius ugdymo proceso organizavimo niuansus.

Pasiekimų fiksavimas:

Pasiekimų diagrama – parodanti įvairių sričių vaiko pasiekimų augimą, kuri braižoma elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“. Vaiko pasiekimų įrodymai yra renkami nuolat, vykstant realiam ugdymo procesui.

Vaiko pasiekimų aplanko turinys:

- duomenys apie vaiką (vardas ir pavardė, amžius, kt.);
- visų ugdymo sričių (ugdymų kompetencijų) aktualūs, tikslingi vaiko darbų pavyzdžiai (su/be pedagogo komentarais);
- vaiko mintys, pasakojimai;
- vaiko stebėjimo aprašai;
- specialistų komentarai;
- nuotraukos;
- dalyvavimas renginiuose, projektuose;
- tėvų pastebėjimai.

Aplankas yra vaiko augimo liudijimų rinkinys, surinktas ir sudėliotas taip, kad atskleistų, išryškintų vaiko daromą pažangą, gebėjimų augimą. Vaiko pasiekimų aplankas gali būti naudojamas siekiant trumpalaikių ir ilgalaikių ugdymo tikslų. Jame esanti informacija panaudojama tolesniam tikslingam vaiko ugdymui(si).

Tėvų dalyvavimas vaiko pasiekimų vertinimo procese. Siekiama tėvus drąsinti ir skatinti dalyvauti vertinant vaiko pasiekimus:

- pabrėžiant pozityvų požiūrį į vaiko pasiekimų vertinimą;
- gilinant tėvų supratimą apie tai, kad vaikų ugdymosi sėkmei didelę reikšmę turi kasdienis tėvų bendravimas su vaiku;
- paaiškinant vertinimo reikšmę ir svarbą susitikimo su tėvais metu (susirinkimas, individualus susitikimas);
- parengiant išsamią, konkrečią medžiagą apie vertinimo sampratą;
- aptariant drauge su vaiku jo pasiekimų aplanko turinį.

Vaiko dalyvavimas pasiekimų vertinimo procese:

- skatinti vaiką kalbėti apie save, t.y. vaikas pats pasakys, ką mėgsta daryti ir ko nemėgsta;
- drovius, uždarus, nedrąsius vaikus kalbinti individualiai, sudarant jiems saugią aplinką, kurioje jie jaustųsi patogiai, nebūtų suvaržyti;
- drąsinti vaiką įvertinti savo darbelį;
- klausti vaiko nuomonės apie tai, kuris darbelis galėtų būti įdėtas į vaiko pasiekimų aplanką;
- skatinti vaiką tam tikru periodiškumu pildyti ir kaupti aplanką, pristatyti jį vaikams, pedagogams, tėvams.

Vaikai turėtų dalyvauti kaupiant aplanko turinį. Jie galėtų atrinkti arba pritarti, kokį jo darbelį įdėti į aplanką, tai suteiktų vaikams pasitikėjimo, pasididžiavimo jausmą savimi, ugdytų savarankiškumą.

Informavimas apie ugdymo(si) pasiekimus

Vaikams:

- kiekvienas vaikas siekia būti įvertintas už atliktą darbą, todėl svarbu vaikui suprantama kalba paaiškinti, kaip jam sekėsi viena ar kita veikla, ar reikėtų dar pasistengti;
- vaiko pasiekimai yra vertinami įvairiomis neverbalinėmis priemonėmis (gestu, mimika ar pan.);
- apibendrinta informacija pateikiama išsamiais pasiekimų aprašymais.

Tėvams:

- informacija apie vaikų pasiekimus teikiama reguliariai;
- apibendrinus atitinkamo laikotarpio vaikų pasiekimų rezultatus individualių pokalbių;

- jei atsiranda tam tikrų ugdymosi sunkumų, tuomet tėvai informuojami apie įvairių specialistų teikiamą pagalbą, kuri galėtų veiksmingai pagerinti ugdymosi rezultatus;
- informuojame apie tai, kokių ugdymosi rezultatų bus siekiama per tam tikrą laikotarpį, kokiais kriterijais remiantis pasiekimai bus vertinami ir kaip fiksuojami;
- jei susitariama, pokalbyje gali dalyvauti ir vaikas;
- išsamesnis paaiškinimas apie ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimus ir konkrečias rekomendacijas, kaip juos pagerinti, teikiamas su vaiko darbų pavyzdžiais.

Tėvų informavimo apie vaiko pasiekimus formos:

- Individualūs pokalbiai
- Elektroniniai laiškai
- Nuotraukos su vertinamaisiais komentarais
- Pasiekimų aplankas
- Vaizdo medžiaga

Kitiems vaiko ugdytojams:

- direktoriui ar direktoriaus pavaduotojui ugdymui, atlikus vaiko pasiekimų analizę;
- kitos grupės mokytojui, prieš vaikui pereinant į kitą grupę;
- švietimo pagalbos specialistams;
- meninio ugdymo mokytojui ir kt.

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. DODGE, D.T., RUDICK, S., BERKE, K. Ankstyvojo amžiaus kūrybiškumo ugdymas. Presvika. 2008. ISBN-978-9955-22-279-8.
2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. 2014. LR Švietimo ir mokslo ministerija. Vilnius: ŠAC
3. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. 2015. LR Švietimo ir mokslo ministerija. Vilnius: ŠAC.
4. Į vaiką orientuotas ugdymas nuo gimimo iki trejų metų 2001. Vilnius: Lietus.
5. JUODAITYTĖ, A., GAUČAITĖ, R., KAZLAUSKIENĖ, A. Informavimas apie ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą ir švietimo pagalbą. Liucijos, 2009. ISBN 978-9955-32-086-9.
6. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 2011, Nr. 38-1804).
7. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2012.
8. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011-06-07 įsakymas Nr. V-1009 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“.
9. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015-12-21 įsakymas Nr. V-1308 „Dėl geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“.
10. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. 2006. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
11. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. 2014. LR Švietimo ir mokslo ministerija. Vilnius: ŠAC.
12. SAMPSON, S.D. Kaip užauginti gamtos vaiką. Vilnius: Vaga. 2016. ISBN 978-5-415-02431-5.
13. SZARKOWICZ, D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. Austrija: Ligare Book Printers, 2006. ISBN 017012973X.
14. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. 2013.